

SZEKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Községeknek,
papok-, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjáróknak egész évre
8 K. Tanítóknak, közs. és körjegyzőknek 7 K. — Egy példány
Telefon-szám 15. ára 10 fillér. Telefon-szám 15.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: FÜLEI SZ. LAJOS.

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szög minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □cm.-ként 6 fillér.
többszöri közlésnél 4 fillérért közöltetnek. Nyílt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen heten ki nt
két szer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő intézete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10.489. sz. és hirdetések küldendők. — Kéziratok vissza nem adatnak. — M. kir. postatakarék és Clearing számla 10.489 sz

Udvarhelyvármegyei népnevelési egyesület.

Reformjavaslat az Udvarhelyvármegye területén működő
tanító-egyleteknek, udvarhelyvármegyei népnevelési egyesülettel
való átalakítása tárgyában.

Irta: **Gyerkes Mihály** székelyudvarhelyi közs. isk. tanító,
h. igazgató.

„Az a nép, melynek legjobb népiszkolái
vannak, a legelső nép s ha ma még nem
vólna az, azzá lesz holnap bizonyosan.“

Minden állam előhaladásának főtényezője a nemzeti népoktatás. Ez azon erőforrás, melyből táplálkozik s új, meg új erőt merít a nemzet teste. Szükséges tehát, hogy e fontos ügy, a népoktatás iránt ne csak melegen érdeklődjék a haza minden polgára, de annak mentől magasabb színvonalra emelése érdekében erejéhez mérten, anyagi és erkölcsi áldozatot is hozzon.

Nem lehet (s nem is volt különben az a cél), hogy nemzetünk e féltett büszkeségét a népnevelést a helységek lakosságának alig 0.5 százaléka: az iskolaszékek, gondnokságok és tanítók részére monopolizáljuk, kell, hogy az iránt mindenki figyelmét felkeltsük és gondoskodását annak érdekében belevonjuk.

Magyarország népoktatását a legszebb, ideális és gyakorlati elveken megteremtő, egykori lánglelkű közoktatási miniszter, br. Eötvös József megtalálta a helyes és célravezető utat: a népnevelési egyesületek megalakításának terebrevételével és azok megvalósításával.

1867 évi augusztus hó 3-án az egyházi és világi főhatóságokhoz s általában az iskolafentartókhoz és a társadalomhoz, a népnevelési egyesületek megalakítása érdekében megleghangu felhívást bocsátott ki. Már e levelében, illetőleg az ahhoz csatolt tervezetben határozottan megjelölte, hogy a társadalomnak, vallás és nemzetiség különbség nélkül az állammal karöltve kell a népoktatás ügyét kezébe venni. Az államnak egyedül, az egyház és nemzet közreműködő, jóakaratu támogatása nélkül, sikertelen és eredmény nélküli lenne minden törekvése, ok nélkül minden áldozata, de viszont rábizni teljesen a népoktatást és annak munkáit tisztán az egyházra, illetőleg a világi községekre, az állam ellenőrző és irányító vezetése nélkül, ismét nem lenne helyes dolog többféle, de különösen nemzeti szempontból.

S jóllehet a megalakítandó népnevelési egyesületek számára kezdeményező, a legmesszebbmenő anyagi és erkölcsi támogatást helyezte kilátásba: az elhintett jó mag, mégis csak kevés helyen talált termékeny talajra. Alig alakult meg Türr István tábornok és több lelkes hazafi buzgólkodása folytán 1868-ban egy néhány ilyen egyesület s az is egy pár év elteltével beszüntette működését. Sajnálattal emlékezik meg a

szép eszmének meg nem értés következtében beállott sikertelenségéről a „Néptanítók Lapja“ egykori jeles szerkesztője s a népnevelési egyesületek ügyének, a nevezett lap első szerkesztőjével, Környei János kir. tanfelügyelővel együtt, legbuzgóbb pártfogója és szószólója: *Mayer Miksa*.

Azt írja ugyanis az eszme megpendítése után már 8 évvel 1875-ben, hogy tudomása szerint a budapesti népnevelési egyesület kivéve, a többi kevés számú ilyen egyesület mind megszüntette működését.

Fennállott azonban akkor és a mai napig is fennáll: az „udvarhelyvármegyei népnevelési egyesület“, mely működése megkezdésétől 1868-tól, a vármegye népoktatása érdekében oly megbecsülhetetlen szolgálatot teljesített és áldásos tevékenységet fejt ki ma is, amelyért nem tudjuk eléggé kifejezni köszönetünket.

Ezen, a vármegye intelligens és vezető közönségének tehetős férfiai- és asszonyai-ból alakult népnevelési egyesület, a vármegye népoktatásügye iránt állandóan meleg érdeklődéssel viseltetett. A befizetett alapító-és rendes tagsági díjakból, adományokból, tekintélyes vagyonra tett szert, s ennek kamataiból már igen sok iskola nagyobb, kisebb segítséget pedig a vármegye minden népiszkolája élvezett eddig s az új tanévben ismét kapni fog minden iskola egy vármegyei térképet.

Az iskolák sorsát, a tanítás és nevelés ügyét, valamint a tanítók anyagi ellátását mindig és állandóan figyelemmel kísérte s a mennyire a viszonyok engedték, azokat a legjobban ohajtotta rendeztetni. Fényes bizonyossága ez annak, hogy lelkes és kitünő vezető elnök mellett a tagok is odaadó szeretettel és készséggel csüngenek az eszmén s a célnak mentől nagyobb eredményekkel való elérése érdekében minden lehetőt megtenni, egy percig sem kímélnek fáradságot.

Nem dicséret vagy dicsekvésképpen, csak a valódi tények konstatálására említem fel, hogy a tanítószeg értelmi színvonalának fokról-fokra való folytonos emelésével, a helyes alapokon megteremtett tanítói közszellem gyöngéd és szeretetteljes ápolásával, szilárd összetartással, továbbá a vármegye minden tanítója részére a törvény által biztosított legmagasabb fizetésnek kieszközlésével a népnevelési egyesület és a vármegye összes népnevelési ügyeinek 32 évig buzgó vezetője, lassu, de céltudatos munkálkodása által népoktatás ügyünket oly magaslatra emelte, mint az az ország igen kevés vármegyéjében található fel. *Sándor Mózes*, kir. tanácsos, nyug. tanfelügyelő ezen érdemes férfit, kinek jóindulatu bizalmát most is, a vármegye mindenik tanítója bírja s aki iránt ma is, mint szolgálata idejében a legnagyobb szeretettel és ragaszkodással viseltetik a népnevelés minden munkása.

Miután a népnevelési egyesületek idők folytán csaknem mind megszűntek, e régi eszmét br. Eötvös József halálának évfordulóján, mult év február hó 2-án ismét felkeltette szendergéséből dr. Makay Béla min. osztálytanácsos. Azóta a hírlapok hasábjain foglalkoztak ezzel többen. Tárgyalás alá vette Kozma Miklós és Hetser Kálmán előadó javaslata alapján udvarhelyvármegyei tanítóegyletünk, valamint a Magyarországi tanítók július 3-6-ig lezajlott VI. egyetemes gyűlése is, mely Kovács Vince és Minke Béla előadók ide vonatkozó véleményes javaslatát elfogadva, a népnevelési egyesületeknek országszerte leendő megalakítását határozatilag kimondotta.

Ez egyesületnek az üdvös eszme megpendítése idején 1867-68-ban nem lévén meg a várt és kívánt sikere, a tanítóegyleteket alakították meg, melyek azóta több-kevesebb sikerrel, de igen sokszor csak elméleti eredményekkel, jámbor ohajtásokkal és ezerekre menő végrehajthatlan határozatokkal szolgálják a népnevelés ügyét és a tanítószeg érdekeit.

Jóllehet a népoktatásról szóló 1868. évi XXVIII-ik t.c., mely még sok ideig megdönthetetlen fundamentuma lesz az elemi népoktatásügynek, egészen a népnevelési egyesületek megalakítása ügyében kibocsátott felhívásnak szellemében lett megalakítva: annak végrehajtása, illetőleg az abban lefektetett korszakalkotó eszméknek megvalósítása érdekében, nem a megfelelő gyakorlati népnevelési-, de az elméleti alapokon működő és szűk körű tanítóegyleteket szervezték.

Térjünk vissza az ősz, eredeti forráshoz s abból a gyakorlati neveléshez új eszméket merítve, alakítsuk át Udvarhelyvármegyei Tanítóegyletünket, egyetértve a vármegye területén működő román. kath. tanítóegylet-és a 36 év óta fennálló népnevelési egyesülettel „Udvarhelyvármegyei népnevelési egyesület“-té s ne szaporítsuk — az egyetemes gyűlés határozata értelmében — a régi tanítóegylet fentartása mellett, még egy új egyesülettel a meglévő és kevés sikerrel működő egyesületek számát.

Ha a népnevelési egyesület vezetősége látja, hogy oly életrevaló eszmével áll elő a vármegye népnevelésügyének munkás serege, mely az egyesület régi multjához hiven, méltóképpen és gyakorlati alapon fogja szolgálni a vármegye népoktatás és népnevelés ügyét, bizonyos vagyok benne, hogy a vármegye területén működő tanító-egyletekké váló egyesülést készségesen hozza javaslatba, az e tárgyban összehívandó közgyűlésnek, mely 18,804 K 30 f kitevő vagyonával együtt beleolvadna a megalakítandó új egyesületbe. Tenné ezt annál is inkább, mert érdemes és nagybecsült tagjainak tekintélyes száma, míg egyfelől igen kevésre le-

apadt, másfelől e csekélyszámu tagok egyrésze is, érdemekben megöszülve, nyugalmába vonult és vonul s így az aktív szereplés teréről lelépve, azt ohajtáná minden tagja, ha az egylet további vezetését és fejlesztését, eredeti céljához hiven, a néptanítók kezébe tehetnék le.

Javaslatba hozom ennél fogva az Udvarhelymegye területén működő „Udvarhelymegyei Tanítóegylet”, „Udvarhelyi esperes kerületi róm. kath. tanítóegylet” és az „Udvarhelymegyei népnevelési egylet” nagyrabecsült vezetőségeinek, választmányainak, vegyék e három egyesületnek az alább kifejtendő részletes program és tervezet szerint való egyesítését tárgyalás alá és a hozott határozatot közöljék a népnevelési, mint legrégebb és legvagyonosabb egylet vezetőségével, hogy az eszme pártolása esetén új alakulásra a közös ülést összehívhatta ennek elnöksége.

* * *

A megalakítandó egyesület feladatául tűzné ki a népnevelés közvetlen munkásaival egyetértve azok javaslatai alapján a vármegye népoktatás és nevelés ügyének mentől magasabb színvonalra való emelését. E célból az iskolákat s azok szegény tanulóit erkölcsi és a kitelhető anyagi támogatásban részesíti. A helységek lakásaiban az iskola és a tanításügy iránti meleg érdeklődést, a legmesszebb menő pártfogást felkelti, a tanítók munkásságának sikerét igyekszik úgy a társadalmi életben, mint a családban biztosítani, s nekik a lehető legjobb anyagi ellátásuk ügyét szintén programjába veszi.

Ezen általános vonásokban jelzett cél elérésére, az egylet feloszlik három, esetleg több fiókkörre és mindenik fiókkör községek szerint külön községi körökre.

A népnevelési egylet községi körrei, minden helységben kezdőbe veszik, irányítják és vezetik — felekezeti és nemzetiségi szempontok teljes kizárásával — a nép összes kulturális és gazdasági mozgalmait. Figyelemmel kísérik e célból a tanköteleseknek a rendes időben való beiratkozását, reá bírják a szülőket, hogy mentől kevesebbszer és csak elkerülhetetlen esetekben fogják el gyermekeiket az iskolától, számbaveszik, ha minden gyermeknek megvan e a szükséges taneszköze és könyve, gondoskodnak a szegény és elhagyott gyermekeknek úgy tankönyveikről, mint esetleg a fogyatékos rnházatuknak a pótlásáról. Az iskolákat ellátják a szükséges taneszközökkel és butorzattal, mozgalmat indítanak és megfelelő helyen lépéseket tesznek egy, esetleg több új tantanterm építése ügyében, illetve az iskola jellegének a körülményekhez mérten való megváltoztatása érdekében.

A községi népnevelési kör, továbbá a saját felügyelete és vezetése mellett szervezi a gazdasági ismétlő iskolát, gondoskodik úgy annak, mint a mindennapi iskolának minden szükséges kellékéről, ha teheti, a saját erején, ellenkező esetben az engedélyezni szokott államszegély igénybe vételével. Megalakítja az ifjusági, illetve a felnőttek olvasó és oktatási egyletét, ezeknek könyvtárát. Irányító befolyást gyakorol, hogy ezen egyletekben népszerű felolvasások és előadások tartassanak: a magyar nemzet történetéből, alkotmánytan-, természetrajzból, továbbá a gazdaság, ipar, kereskedelem, egészségi ismeretek és a társadalmi illendőség köréből.

A helység lakosainak kisebb hitelgényei kielégítése és gazdasági felségelyezése céljából megalakítja a gazdasági hitelszövetkezetet s ha a szükség úgy kíváná, a fogyasztási szövetkezetet is, melyek által egyszersmind módot nyújt, a nép fáradsággal összegyűjtött filléreinek biztos megtartására, illetve kamatoztatására is.

Alakit gazdakört, melynek segítségével az intenzivebb gazdálkodást vezetheti be a lakosság körébe; létesít e kör kebelében tűz, termény, állat- és ember életbiztosító ügynökséget, melynek feladatául teszi, a nép javára mentől kiterjedtebb és előnyösebb biztosításokat eszközölni.

Szervezi a községi tűzoltás ügyét, de nem úgy mint az utóbbi időben tettük, hogy néhány önkéntes, vagy pár önkéntelenül is besorozott emberből tűzoltóegyletet alakítottunk, melynek tagjait aztán legtöbbször menet- és fordulatgyakorlatokkal, vagyis vakparádával tanítottunk ki a tűzoltásra s így a tűzoltást nagyrészt néhány

egyenruhás, vagy jelvényt viselő tűzoltóra bízta városok és falvak lakossága egyaránt, hanem mentől több embert, kor különbség nélkül kitanítanak a szivattyú felszerelésére és kezelésére s aztán felkérné, buzdítaná az egylet — a helység összes lakosait, hogy a romboló veszedelmes elem, a tűz ellen, az embertársaink iránt érzett jóakarattal teljes erejével sikra szálljon mindenki.

Pártfogásába veszi az elhagyott szegények, árvák felségelyezési, nevelési s minden emberbaráti intézmény ügyét.

Nem feleli ki programjából a község mindennemű köz- és községi ügyeit is — ami hatáskörébe tartozhatik — megvitadni, hogy így a képviselőtestületi tag, már előre megállapított elvvel, a nép valódi akaratát tudva, jelenhessék meg a községi képviselőtestületi üléseken.

S legvégül jóakarattal veszi, céljául tűzi ki a népnevelési községi kör, a nép vezetőinek és nevelőinek társadalmi megbecsülése, s megfelelő anyagi ellátásukról való gondoskodás iránti intézkedést is.

A célnak ilyen módon való kitűzése közelebb hozza a tanítókat, előjárókat a szülőkhöz, az egész néphez s így megoldja a *szülői értekezletek* kérdését, kimeríti a *székelytársaságok* programját is. *A nép nevelői, vezetői, magával a néppel együtt nevelhetnék az ifjuságot, s a helység egész lakosságát a jó és helyes irányú nemes törekvések felé; egészséges falusi közszellemet teremthetnének*, melyet aztán hiven és bátran követhetne mindenki. Ne feledjük, hogy népünk sok helyen nagyon rossz irányzatot követ, a kitűnő tanítás dacára is, a hozzá való és megfelelő arányú jó nevelés hiánya miatt.

Tagja lehetne a községi népnevelési köröknek s ez által a fiókkörök, illetve az Udvarhelymegyei népnevelési egyletnek is, minden nagykorú és feddhetetlen előéletű férfi vagy nő, továbbá a községben, vagy a vármegyében már létező, akár pedig a népnevelési körök által szervezendő, minden erkölcsi alapokon álló egyesület és pénzintézet. A tagokat különben a választmány veszi fel.

A tagok felosztásának: tiszteleti, alapító, rendes és pártoló tagokra.

Alapító tagok lennének, kik egyszersmindenkora valamely nagyobb összeget de legalább 40 koronát a népnevelési kör pénztárába befizetnek. Rendes tagok azok, kik évi 1 korona tagsági díjjal, pártoló tagok pedig, kik évi tetszés szerinti adománnyal járulnának a népnevelés magasztos ügyének előbbreviteléhez.

A hivatásszerűen tanítással és neveléssel foglalkozó és a népoktatási tanintézetekben működő egyének, továbbá a kir tanfelügyelőség személyzete és a tanítóképző intézet tanárkara *erkölcsileg kötelezett* tagjai lennének a népnevelési egyletnek.

A tagsági díjakból, valamint hagyományokból, továbbá nemes pártfogók adományából és egyéb pénzforrásokból begyűlt összegek 70 százaléka a községi kört, 20 százaléka a fiók-kört és 10 százaléka magát a népnevelési egyletet illetné. Így a községi körök működéséhez a központi segítségen kívül is meg volna a szükséges anyagi eszköz, fiók-körök fenntartási költségére pedig 20 százalék elegendő; az egyletnek tekintélyes vagyona lévén, 10 százaléknál többre nem volna szüksége, hogy ott segítsen mindig ezzel is gyarapodó jövedelméből, a hol a hiány, a szükség legnagyobb.

A községi körök közgyűlését alkotná a tagok összessége, a pártoló tagok azonban csak tanácskozási joggal bírnának. A fiók-körök, valamint az egylet közgyűlését az alapító-, rendes- és tiszteleti-tagok összesen tennék.

Az egylet a választmánya és elnöksége által intéztetné a közgyűlés által reá ruházott összes ügyeit, a fiók-körök elnökségei útján.

A községi körök végrehajtó választmánya megvalósítaná, illetve átültetné a nép életébe a javaslatba hozott szép eszméket, üdvös gondolatokat.

A körök választmányát alkotná a megválasztott, vagy kinevezett és hivatásszerűen tanítással foglalkozó tanítók, tanítónők, továbbá a papok, községi- és körjegyzők, községi orvosok, iskolaszéki, illetve gondnoksági tagok s a helységben létező egyesületek elnökei, jegyzői, ha értük a rendes tagok fizetési kötelezettségét is hajlandók egyszersmind teljesíteni, továbbá a hivatalos tagok számának felét kitevő és a közgyűlés által évről-évre választott tagok együttesen.

A községi körök választmánya, üléseit havonként tartaná, a mikor számbaveszi a tervbe vett és megvalósított összes intézmények állapotát;

az egylet által javasolt üdvös eszméket a nép életében foganatosítja, a tagsági díjak befizetéséről, illetve az egész pénztár állapotáról, a pénztáros havi jelentéséből tájékozást és meggyőződést szerez.

Jegyzője által az évi működésről jelentést készítet, azt a közgyűlés elé terjeszti, melyet aztán az elnök a közgyűlés hitelesített jegyzőkönyvével együtt 10 nap alatt feldolgozás végett a fiókköri titkárhoz terjeszti be.

A fiók köri titkár a községi körök jelentéséből összefoglaló és részletes jelentést készít, melyet az évenként tartani szokott két közgyűlés utolsója elé terjeszt. Tudomásvétel után, a közgyűlések jegyzőkönyveivel együtt az egylet elnökségéhez terjeszti be, ki a főtitkár által a vármegye egész népnevelésére vonatkozólag tájékoztató jelentést készítet, melyet aztán egy esetleges évkönyvben ki is ad az egylet.

Az egylet választmányi üléseit a szükség szerint, de évenként legalább kétszer okvetlenül megtartja.

A községi körök közgyűléseit mindig a tanév befejeztével, június hó 30-ig tartanak meg, míg a járaskörök július, október és december havában, az egylet pedig minden év, esetleg csak minden második év augusztus—szeptember havában tartaná meg összüléseit.

Az elnököket, a népoktatás és a népnevelés ügye iránt melegen érdeklődő és az elnöki állást méltóan betöltő egyénekből kell választani, a jegyzői és titkári tisztelet azonban mindenütt a tanítóság vállalja el s ha a népnevelési kör vezetése és gondoskodása alatt többféle egylet is volna, mindenik tanítással foglalkozó egyének juttatni kell e tisztségből. Így, míg egyfelől a munka megoszlik és könnyebben teljesíthető, másfelől a közös akcióba minden tanító, tanítónő tevékeny részt vehet.

A népnevelési egylet választmánya, melynek székhelye rendszerint a kir. tanfelügyelő, illetve a vármegye székhelyén lenne, minden tanév elején s lehetőleg még a tanév beállta előtt a községi és fiókkörök javaslata alapján és önálló kezdeményezéssel a köröknek megvalósítása céljából munkaprogramot adna.

A körök választmánya ezen megküldött tervezet alapján, a helyi viszonyok teljes figyelembe vételével és mérlegelésével fognak aztán a serény munkához. Megvalósítja e program tartalmán kívül azt is, amit a helység lakosainak javára és a nép előhaladására nézve üdvösnek találnak.

Eképen megalakítva az „Udvarhelymegyei népnevelési egylet”-et, módot és alkalmat nyujtának a vármegye egész közönségének, hogy a népoktatás és népnevelés magasztos ügyében tevékenyebb és közvetlenebb részt vegyen.

Szülők és tanítók, kisebb nagyobb tisztviselők, szegényebb sorsu és tehetősebb módu lakosok egyesült erővel, közös akarattal, ha összefognak s fillereiket összeteszik, egymással a községi, fiókköri és egyleti közgyűléseken közös tanácskozásra összejönnek, egymást kölcsönösen buzdítva, lelkesítve, ha a népnevelést megérdemelt pártfogásba veszik, akkor nemesak mindenhol a legjobb és legsikeresebb népoktatást és különösen népnevelést lehet meghonosítani, de minden más, a községek lakosainak igen nagy előnyére szolgáló kulturális, ipari, kereskedelmi és gazdasági irányú helyes eszméket és gondolatokat is, a a legszebb eredményekkel lehet megvalósítani.

A szabad egyesületi eszme így szintén méltó megoldást nyerne s e tekintélyes népnevelési egyesületet, melynek égiszse alatt működne a helységek kulturális és gazdasági intézményei, nemesak minden hatóság, de a magas kormány is, a legmesszebb menő anyagi és erkölcsi támogatásban részesítené.

Vajha báró Eötvös József ez új köntösbe öltöztetett 37 éves eszméje, vármegyénk s az ország tanítói, papi és jegyzői karánál s általában a nép értelmi vezetőinél élénk visszhangra, méltó pártfogásra találna.

Tanítóársaim! népoktatásügyünknek lelkes harcossal! amiképen 1898. évben, egy elhatározó, cselekvő lépésünkkel, mi az udvarhelymegyei tanító-egylet tagjai megmutattuk a Magyar Tanítók házának felépítési módozatait, 2000 koronát kitevő összes vagyonunknak felajánlása által s így egyszerre végét vetettük az országos, hosszas tanácskozásnak, tervezetnek: ne riadjunk vissza most is a cselekvés útjára lépni, ne ki-méljünk semmi fáradságot, alakítsuk át pusztá elméleti alapokon működő s a vármegyében létező tanító-egyleteinket, a *gyakorlati irányu és a*

Közvetlen nevelést magában foglaló népnevelési egyletté.

Kérjük fel majd szóval és nyomtatott felhívásban a község minden rendű és rangu lakóját, a közös ügy támogatására. *Igy munkánk sikeresebb, nevelésünk közvetlenebb lesz. Egészséges eszméinket nemcsak egymásnak hangoztatjuk, de a gyakorlati kivitelhez erős támogatót és segítőt találunk a megalakítandó egyesületben.*

Tanítási és módszertani eljárásainkat, új gondolatainkat megvitathatjuk a bizalmas helyi tantestületi ülésekben elég részletesen; a tanügyi lapokból, folyóiratokból, szakkönyvekből bőségesen gyarapíthatjuk e nemü ismereteinket.

Fődolog a nevelés és csak másodrendű a tanítás. Eddig jórészt ez utóbbi fejlesztésére fordítottuk minden erőnket, fogjunk hozzá a népneveléséhez is!

Ha mi lelkesedéssel állunk a dolog élére, a község pártfogását céljaink, eszméink megvalósítására, bizton remélhetjük.

A hogy kezdtem úgy végzem szavaimat: *„Az a nép, melynek legjobb népiskolái vannak, a legelső nép, s ha ma még nem volna az, azzá lesz kolnap bizonyosan.“*

Közigazgatási bizottságunk ülése.

Vármegyénk közigazgatási bizottsága — mint lapunk múlt számában jeleztük — e havi rendes ülését szerdán délelőtt kishalmgyi H o l l a k y Arthur főispán elnöklété alatt tartotta meg.

H o l l a k y főispán a tagokat üdvözlő és az ülést megnyitja. Megemlékezik S o ó Gáspár ki-tüntetéséről. S o ó Gáspár néhány szóval megköszöni az üdvözlést, kijelentvén, hogy a kitüntést nem érdemei jutalmának tartja, hanem buzdításnak veszi. Szavait a Felség éltetésével végzi, ami jegyzőkönyvbe iktattatik.

Ezután a főispán E m b e r Jánost, a vármegye új tanfelügyelőjét üdvözlő, aki válaszképp lendületes beköszöntőt tart.

Programot nem ad, — úgy mond — hiszen a tanfelügyelőnek nem lehet más programja, mint ami a közoktatási kormányé, amelyet az a népoktatás terén képvisel. A mainál jobb népoktatásra törekszik, ami megsegíti a népet a megélhetésért folytatott küzdelmében s amely egyúttal a nép emberi életét tartalmassá, nemessé teszi. A cél felé törekvés módjára nézve s a módszerre nézve, amit követni fog: a miniszteri rendeletek és utasítások szerint fog eljárni; ha rövid a kardod, told meg egy lépéssel, azaz, ha az eszközök nem elegendők, meg kell azokat sokasítani okos cselekvéssel s a segítségre hivatott tényezők megnyerésével, egyesítésével.

Hazafias és vallásos népoktatást fog propagálni; az első alatt nem a szólamokból látszó, hanem igazi áldozatkész hazafiságot ért; az utóbbi alatt pedig nem türelmetlen, széthuzást hirdető vallásosságát, hanem valódi vallásosságot gondol, amely szeretetre és kölcsönös türelemre int.

Tanítóink munkájában úgyszólamint kíván részt venni s míg egyfelől meg fogja követelni a kötelességek buzgó teljesítését, másfelől mindent megtesz, amit azok a törvény, igazság és méltányosság szerint megérdemelnek. A közíg. biz. határozás támogatását kéri.

Az egyes előadók jelentéséből az ügyforgalom következő adatait nyertük: alispáni iktatóra érkezett 724 drb, ebből elintéztetett 593 drb, hátralékban maradt 131 drb. Egy évre érvényes utlevél aug. havában 161 drb adatott ki.

A várm. alkalmazottak személyzetében beállott változásként bejelenté alispán, hogy dr Pálffy Jenő szolgabíró a vármegyei alispáni hivatalhoz ideiglenesen berendeltetett. — Az árvászéki elnökséghez aug. hóban érkezett 777 drb, ebből elintéztetett 755 drb. — Dr L e n g y e l t. főorvos jelenti, hogy a közegészségügy a múlt hóban általában kielégítő volt. A várm. közkórházban ápolatott 186 beteg, kik közül a megelőző hónapról 54 férfi, 32 nő maradt. Aug. hóban felvételt 65 férfi, 35 nő. Elbocsátott 41 férfi, 26 nő, javulva 11 férfi, 7 nő. — A pénzügyigazgató jelen-

tése szerint fogy. és italdókból 58,782 K 57 f. Dohányjövődék 37,201 K 15 f. Bélyeg 1,355 K 48 f. Díj 501 K 80 f. Jogilleték 9,200 K 30 f folyt be. — A kir. ügyész mondja, hogy a központi és a két járásbírósi fogházban összesen 11 vizsgálati és 84 elítelt fogoly volt tartóztatva. — Z o n d a törvh. állatorvos jelentéséből pedig azon szomorú hírt vesszük, hogy az állategészségügyi állapot kedvezőtlen volt. A ragályos betegségek közül fellépett a lépfene szórványosan Erkeiden, a ragadós száj- és körömfájás meg több községben.

A kir. tanfelügyelő néhány — a tanítókra vonatkozó — személyi változást jelentett be. Ezzel kapcsolatosan S o ó Gáspár, a volt felsőleányiskolából átalakított polgári leányiskola ügyét teszi szóvá. A vallás- és közokt. miniszter ugyanis a II. osztály megnyitását nem engedélyezte. A közigazgatási bizottság az iskolai gondnoksággal és a kir. tanfelügyelővel összehangzóan, fölkéri a minisztert egy tanerő alkalmazására és 700 K segély nyújtására, hogy ily módon a szóban levő iskola II-ik osztálya is megnyitható, illetőleg fönttartható legyen.

D i ó s z e g h y főmérnök jelentése kapcsán indítványt is terjesztett elő, hogy a vasúti motoros kocsiközlekedés mielőbbi megnyitása a kereskedelemügyi miniszternél kérelmeztesse a héjjasfalva—sz. udvarhelyi vonalra olyformán, hogy a jelenlegi vonatszámokon kívül Segesvárról egy oly (3-ik) vonat indíttassék a d. u. órákban, amelynek ideérkezési időpontja olyan legyen, hogy a segesvári vonalon estefelé közlekedő vonatokhoz, innen való indulása pedig a fővonalon éjjel közlekedő vonatokhoz csatlakozásra alkalmas legyen.

Dr D a m o k o s alispán indítványára pedig a ker. miniszter, illetőleg a kolozsvári posta- és táv. igazgatóság fölkérte, hogy a helybeli postahivatalnál a telefon kezelés körül fölmerült nehézségeket, esetleg egy külön telefonkezelő alkalmazásával megszüntesse.

Több tárgy elintézése után, az ülés véget ért.

Tan- és nevelésügy.

Ingyenes tanfolyam. A gyakorlati könyvvitel és üzleti levelezés megtanulására f. évi október hó 5-étől kezdve a szakiskola elméleti termében h tenként 2 órában, szerdán és pénteken este 8—9-ig iparos mesterek és segítők részére ingyenes tanfolyamot nyitok. Nem késtem hogy a korrallaladni ohajtó iparosok minél tömegesebb számban igyekezzenek az iparosság javát célzó tanfolyamra akár az intézet igazgatóságánál, akár pedig alólírott nál (Árpád-utca 33. sz.) beiratkozni. S p a l l e r József, előadó tanár.

Tanítóink figyelmébe! Az Udvarhelymegyei Általános Népnevelési Egylet „Udvarhelyvármegye térképét“, a vármegye területén létező összes elemi népiskolák részére egy-egy példányban beszerezte és azokat az iskoláknak ingyen adományozza. Felkérem ennelfogva a vármegye területén működő összes népiskolák vezetőit, hogy a népnevelési egylet ezen ingyen-adományát *Gyermek Mihály közs. isk. h. igazgató*, népnév. egyleti pénztárosától (székelyudvarhelyi községi iskola helyiségében) az iskolaszéki, illetve gondnoksági elnök aláírásával ellátott *elismervény* ellenében átvenni és azt az iskolai tanszerek leltárába felvéve, a népiskolai oktatás segédeszközéül, legjobb belátásuk szerint felhasználni sziveskedjenek. Székelyudvarhely, 1904. szeptember hó 17. *Hlatky Miklós*, a népnevelési egylet elnöke.

Tanönyvek és iskolai felszerelések az összes felsőbb és elemi iskolák részére pontos és lelkiismeretes kiszolgálás mellett kaphatók *Betegh Pál* könyv-, papír, író és rajzszerkesztésében — *Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 15.* szám alatt. **Tanönyvek bekötése** legolcsóbb árak mellett gyors és pontos kivitelben *ugyanitt* történik.

A kulturmérnöki hivatalok ez évben is jelentékeny munkát végeztek az eddig éppen nem, vagy gyengén termő területek talajjavításán. A befejezett talajjavítási munkálatok meghaladják a 25 ezer holdat, 1879-től a lecsapolt területek 721.285 holdat tesznek ki, az alagesüvezett terület 25.860 hold, az öntözött terület 20.853 hold. Mivel a gazdaközönség általában nem egészen tájékozott, hogy neki a kulturmérnöki intézmény keretében ingyenes tanácsadója van, Tallián földmívelésügyi miniszter intézkedett, hogy a közérdek szempontjából is fontos munkálatok kezdeményezéséről a gazdaközönség tájékoztassék. — Eszerint a kulturmérnöki hivatalok tanácsot adnak a talajjavítás alkalmas módjáról, elkészítik a számdékolt munkálatok terveit, költségvetését és megállapítják a kivitel módozatait. A kulturmérnöki hivatalok igénybevehetését a földmívelésügyi miniszteriumtól kell kérni. A kérvény bélyegköteles. Az eljáró kulturmérnöki hivatal műszaki tisztviselői díjtalanul állanak a gazdaközönség rendelkezésére, tehát az általuk eszközölt felvételekért, tervezésekért, vagy a munkálatok kivitelének vezetéséért és ellenőrzéséért stb. díj nem jár. A felvételek alkalmával szükséges nap-számokat, fuvarokat és eszközöket az érdekeltek tartoznak a kiküldöttnek díjtalanul rendelkezésére bocsátani, nemkülönbben a felvételeket, munkálatokat és tervezéseket végző napidíjas mérnökök, műegyetemi hallgatók, vagy vízmesterek és vízmesternövendékek illetményeit az igénybevevők viselik.

Különfélék.

Tizedik esztendő . . .

A „Székely-Udvarhely“ tizedik évfolyamának október—decemberi negyedére ezennel előfizetést nyitunk.

Lapunk igaz barátaihoz egyszersmint azt a tiszteletteljes kérést intézzük, hogy lejárt előfizetésüket mielőbb megújítani, az esetleges hátralékokat kiegyenlíteni és a „Székely-Udvarhely“-et ismerőseik, jó barátaiik körében hathatósan támogatva, megrendelésre ajánlani kegyeskedjenek. Ezért mi hálásak leszünk, a székely nemzeti közügyeknek pedig hazafias szolgálatot tesznek.

A „Székely-Udvarhely“ ezennel is *hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap* karolja föl a székelység, de főképp e székely anyaváros és vármegye legvitálisabb érdekeit.

Tíz éven át a „Székely-Udvarhely“ — nem riadva vissza semmi áldozattól: hiven, lelkiismeretesen és székely honfiai szeretettel, teljes pártatlansággal igyekezett előmozdítani a székelység ügyeit. Míg nyolc éven át évenként 52—53 vezér-, 50—80 tárcacikket, 25—30 tanügyi és 1500—1600 apróbb közleményt adhattunk, addig most 104 vezér-, 120—130 tárcacikkely, 50—70 tanügyi és 2300—2400 apróbb közleményt adunk azért a csekély, pár korona előfizetési díjért, mely bőven visszatérül azáltal, hogy legjobb tehetségünk szerint, munkatársaink kitaró támogatásával, mindig oly közleményeket ohajtunk hozni, a melyek a „Székely-Udvarhely“ hatáskörébe valók s a közérdeket igazán előmozdítani hivatottak.

A székelység ügyeivel továbbra is állandóan foglalkozunk, mert hiszen székely népünk előhaladása, boldogulása, nemesak székelyföldi, hanem elsőrendű magyar nemzeti és így a leghazafiasabb érdekek is.

Legyen szabad tehát m. t. olvasóink, önzetlenül támogatott munkatársaink eddig tapasztalt nagybecsű pártfogását továbbra is kérnünk, hogy elvállalt és folyton fokozódó kötelezettségeinknek — teljes mértékben megfelelhessünk.

A „Székely-Udvarhely“ előfizetési ára az október—decemberi negyedévre 2 K 50 f, községeknek, papok-, gazdasági egyleti tagok- és köz-

ségi előjárónak egész évre 8 K, tanítóknak, községi és körjegyzőknek 7 K.

Az előfizetések postadíjmentes beküldésére a m. kir. postatakarékpénztár 10.489. sz. befizetési lapja használandó, mely nyugtául szolgál s a melyet mindenkinek készséggel és ingyen küldünk meg. Ugyisint mutatványszámot is ingyen küldünk bárkinek és bárhová.

Rendkívüli kedvezmény. A Székely-Udvarhely folyó évi december 25-én ünneplő főnnálásának tizedik évfordulóját. Ez alkalomból nagyszabású albumszerű naptárral kíván kedveskedni előfizetőinek. Az Albumot minden előfizető — rendkívüli kedvezménykép a most 1 negyedre előfizetők és jövő évre megrendelők is — teljesen ingyen kapják. A Székely-Udvarhely karácsoni Albumát több ezer példányban nyomtatjuk s így hirdetések közlésre kiválóan alkalmas. Hirdetéseket még csak f. hó végéig fogadhatunk el.

Lapunk mai számában Gyermek Mihály dolgozótestvérünk tollából részletes tervezetet közlünk egy vármegyei népnevelési egyesület szervezésére vonatkozólag. Örömmel üdvözljük, a magunk részéről ezen, sok gyakorlati eszmét tartalmazó javaslatot, s e helyen is felhívjuk rá olvasóink figyelmét. Egy ilyen népnevelési egyesület létesítése esetén az egy községben létező összes kulturális egyesületeket ennek vezetésére bizhatnók s így, míg egyfelől a sokféle egyetagsági díj fizetése alól felszabadulna közönségünk, másfelől a különböző egyesületek vezetésére szánt időből és munkaerőből is igen sokat megtakaríthatnánk s mégis a helységek összes kulturális és gazdasági ügyeit, az egész érdekelttség belevonásával, a legszebb eredményeket elérve, vezethetnők.

Frölich Ottó helybeli róm. kath. főgimnáziumi gyakorló tanár a kézdívasárhelyi róm. kath. főgimnáziumhoz tanárnak neveztetett ki.

Villamvilágítási értekezlet. Szakáts Zoltán polgármester elnöke alatt pénteken délután egy szűkebb körű értekezlet volt a városi villamos világítás és ezzel kapcsolatosan létesítendő műmalom berendezése ügyében. A kérdés széleskörű és igen beható megbeszélés tárgya volt. Hozzá szölk az ügyször: — Szakáts polgármesteren kívül — Gyertyánffy Gábor Csilla József, Hlatky Miklós, Molnár Károly, Riemer K. Gusztáv, Sándor Mózes, Ugron Ákos és mások. A legtöbb felszólalásból az tűnt ki, hogy ezidő szerint a vízvezeték volna legégetőbb kérdése városunk közönségének s ennek kedvéért még a villamos világításról is lemondana. Részünkről azonban a villamos világításnak sem vagyunk ellenségei, sőt igen ohajtandó, hogy a polgárság megterhelése nélkül bármely irányban haladjunk. S miután Szakáts polgármester szintén ezen nézetet hangoztatja, teljes örömmel csatlakozunk ügybuzgó törekvésehez. Meg kell fontolni a kérdéseket s mindazt, amit nagyobb teher nélkül lehet — végezzük el. Ugy is marad az utókornak tenni valója. Azért nem kell aggodni! Csak jóakarattal, önérdék nélküli, lelkiismeretes szándék vezéreljen mindenkint a gyűléstermekbe, akkor minden jó dolog sikerül és keresztülvihető. Tehát gondolkozzunk és cselekedjünk a Székelyföld központja érdekében, a székely anyavárosért...

Bálinth Károly zetekai róm. kath. tanító a püspök Korondra kántor-tanítónak nevezte ki.

Szüreti mulatságát a polgári önképző és segélyző-egylet a Budapest-szálló szintermében ma (vasárnap) d. u. 6 órakor kezdődőleg fogja megtartani. Este 8 órakor pedig a táncmulatság veszi kezdetét. Az igen kedélyes vigalomra, mely sok kedves bohósággal van egybekötve, ismételt felhívjuk közönségünk figyelmét. Belépési díj csupán 1 korona.

Elhalt Kossuth-husár. Id. Nagy S. Sándor földbirtokos, takarékpénztári pénztáros, Udvarhelyvármegye volt tb. aljegyzője és 1848—49-iki Kossuth-husár — életének 83-ik, boldog házasságának 51-ik évében elhalt Székelykeresztúron. A köztisztletben állott agastyán hült porait általános részvét mellett az ev. ref. egyház szertartása szerint helyezték örök nyugalomra a székelykeresztúri sírkertbe. Halálát feleségén szül. Nagy Márcellán kívül: Ida, Gyula, Kálmán, Gábor, Pé-

ter, Jenő, Béla és Sándor, mint gyermekei s ezeknek feleségei és gyermekei, valamint özv. Pálffy Zsigmondné és Lakatos Sándorné, mint sógornói gyászolják.

A heti vásárok mai naptól kezdve Székelyudvarhely városban immár megtarthatók. — Vajha szigorú ellenőrzés mellett sikerülne fönntartani a beállott kedvező állapotot. Ez leginkább attól függ, hogy a város községekből a behurcolást megakadályozzák és a város végeihez a tilalom ellenére is bejövöket, szigorúan megbüntessék.

A székelykeresztúri unitárius főgimnázium — mint lapunkat most értesítik — e napokban lelkes ünnepély keretében nyitotta meg a VI. osztályt. Az ünnepély az ottani unitárius templomban folyt le. A gyülekezet közénke után Lőrinczi István lelkész és Raffaj Domokos esperes beszélt a szószékéről. Sándor János igazgató — a VI. odik osztály felállításának előharcosa — köszöntötte az új iskolai évet és az új osztályt; röviden vázolta a küzdelmet, mit a VI. oszt. érdekében folytatott ő s az egyház is hosszú éveken keresztül. Utána a váratlanul érkezett Ferencz József püspök üdvözölte az ünneplő közönséget és az intézetet. Ünnepély után közös ebéd volt, hol számos pohárköszöntő hangzott el. Nem lehet tudni miért — írja tudósítónk — az ünnepély nagyon szűk keretek közé volt szorítva, de azoknak érdeklődése, akik eddig is mindent megtettek az intézet érdekében, megnyugtatta azokat, akik oly hosszú reménykedés és küzdelem után az örömmünnepet impozánsabbnak szerették volna látni. Reméljük, hogy a mikor a VIII. oszt. beindításának ünnepét üljük — ami a székelyföldi unitáriusok legfőbb vágya — másként lesz. Hogy ez a remény mikor valósulhat: az a jövő kérdése. Amig azonban a gimnázium tovább fejlesztése körül munkálkodni látjuk több jelesünk között a Danieleket, e reményt föl nem adjuk s amint nem állhatunk meg az V. osztálynál, nem állhatunk meg a VI. nál sem. Lehetnek s vannak is, akik másként gondolkoznak, az unitáriusok java és többsége azonban azt mondja — tovább!

Tüzeset. Városunkban az V. kerületben levő Küküllő-utcában e hó 15-én éjjel háromnegyed 11 órakor tűz ütött ki. Mihály Jakab és özv. Csutak Mózesné összeépített gazdasági épületeik között keletkezett a tűz s úgy azok, mint ezektől néhány pillanat alatt Máthé Mihályné lakóháza fedele, fatartója és sütője, valamint Pirocska Sándor szekérszine és Sándor Zsigmond gazdasági épülete elhamvad. Most is nagy baj volt, hogy a tűzjelzés későn történthetett a jelenlegi állapot mellett.

Mérsékelt áru marhasó. A helybeli kir. pénzügyigazgatóságtól a következő sorokat vettük: 35198—904. IV. szám. Körendelet Udvarhely- és Csikvármegye valamennyi község előjáróságának. Értesítetik a község előjárósága, hogy az 1904. évi XXIII. t. c. 1-ső §-a értelmében a marhasó ára tíz koronáról 6 koronára szállított le és az említett törvénycikkhez tartozó 75889—904. számú végrehajtási utasítás 6. §-a értelmében a könnyebb beszerezhetőség és a forgalom emelése céljából annak eladásával ugynevezett marhasó-árusok a pénzügyigazgatósághoz való előzetes bejelentés után nyílt üzleti helyiségben szabadon foglalkozhatnak. Utasítatik ennél fogva a község előjárósága, hogy azt úgy a község lakosaival, valamint az érdekeltek kereskedőkkel közölje, utóbbiakkal azon hozzáadás mellett, hogy a marhasó jelenleg a marosújvári főbányahivataltól, még pedig az örlött marhasó 5, 25 és 50 kg-gramot tartalmazó zsákokban, a sajtolt alakú marhasó pedig 5, 10 és 25 kilogrammos darabokban szereshető be a fent jelzett árban, mely alapárhoz a zsák, illetőleg a sajtolás költsége hozzá számítatik és a zsákot úgy a marhasó árus a főbányahivataltól, mint az egyes vevők az árustól kötelesek megvásárolni. Megjegyeztetik egyúttal, hogy a marhasót tartalmazó zsákok és a sajtolás költségei a nagyméltóságú m. kir. pénzügyminiszterium által később fognak rendeletileg megállapítani és hogy mindazok, kik marhasó elárusításával szándékoznak foglalkozni, kötelesek üzlethelyiségükön kívülről „M. kir. marhasóáruda” felirattal ellátott táblát alkalmazni, a marhasóra nézve oly üzleti könyvet vezetni, melybe, a minden készlet megállapítása céljából bevásárolt só mennyisége, valamint elárusítás után a vevő neve és lakhelye az elárusított mennyiséggel együtt pontosan bevezetessék. Minthogy a marhasó árának mérséklése és annak a jelzett módon való elárusítása által, az állattenyésztéssel fog-

lalkozó lakosság érdeke szándékolattik előmozdítani, hogy ezen cél elérhető legyen, utasítatik a község előjárósága, hogy azon esetben, ha azt az ottani viszonyok szükségessé teszik, hadd oda, hogy a községbeli valamely kereskedő a marhasó elárusítását a szükséges bejelentés megtétele mellett vegye gyakorlatba. M. kir. pénzügyigazgatóság. Székelyudvarhely, 1904. szept. 12-én. Roediger.

Térképek. Gaebler—Cherven: Magyarország hegy- és vízrajzi nagy falu térképe vázsonra huzva 16 K, lécekkal 18 K, Európa hegy- és vízrajzi nagy falu térképe lécekkal 19 K Betegh Pál könyvkereskedésében Székelyudvarhelyt.

Hitelügy.

Olcso kölcsön.

A mai terhes gazdasági viszonyok között csak úgy segíthet népünk magán, ha olcsó kölcsönhöz jut.

Ez által eléri, hogy nem kell állatait polom pénzért elvesztesgetnie csak azért, mert nincs miből takarmányt szerezzen be, s megmenti attól a veszélytől is, hogy később állatok hiányában földjeit megművelni nem tudva, a végpusztulás fenyegetse.

Ilyen körülmények között szívből üdvözöljük a marosvásárhelyi Agrár takarékpénztár igazgatóságát, a mely belátta azt, hogy a pénzügyintézeteknek nem lehet egyedüli céljuk az, hogy részvényeseiknek busás osztalékat adjanak, hanem hazafias célt is kell szolgáljanak.

Ha tudnak a többi nemzetiségi pénzügyintézetek hazafias célokat szolgálni, miért ne tudnának a mieink is?

Ez egyszerűs mind üzleti érdek is, mert ha gazdaságilag elpusztul a nép, ez megrázkódatással jár az intézetekre is.

Régen hangoztatjuk, hogy gazdaságilag kell erősíteni a népet, de hogyan, ha elvonják a segítő eszközöket? 7—8 százalékos pénzzel a mai nehéz gazdasági viszonyok között meg nem erősödik, de feltétlenül tönkre megy, mert ekkora kamatot nem tud kikeresni úgy, hogy még élni is tudjon mellette. Törlesztésről persze még beszélni sem lehet.

Vége akadt pénzügyintézet, amely számolt ezekkel a kérdésekkel és elhatározta, hogy módot nyújt ennek a szegény népnek arra, hogy olcsó és a mi fő törlesztéses kölcsönhöz juthasson.

Figyelmébe ajánljuk tehát az érdeklődőknek, hogy 4 és fél százalék kamattal mellett, a melyben a tőke törlesztése is benn foglaltatik, nyerhetnek az egyesek jelzálog kölcsönöket és pedig már 300 koronától kezdődőleg és hogy az elintézés se ütközzék nehézségbe — arról is gondoskodott az igazgatóság, amikor megbizta dr. Kovács Albert helybeli ügyvédet ezeknek a kölcsönöknök a lebonyolításával.

Mindenféle felvilágosítást tehát díjtalanul nyerhetnek meg a felek dr. Kovács Albert székelyudvarhelyi ügyvédétől, aki a legrövidebb idő alatt kieszakozli, hogy ezek a kölcsönök folyósitva is legyenek.

Közgazdaság.

Az Udvarhelyvármegyei Gazd. Egyesület elnökségétől.

499—904. szám.

Felhívás.

A gazdasági egyesület a rendelkezése alatt álló törökbuszát mázsánként 17 K 80 f, vagy vékánként 2 K 70 f árban hajlandó hitelszövetkezeteknek, községeknek, vagy egy községben több gazdából álló csoportnak, *félévi, 1905. márc 1-ig* terjedő fizetési határidő mellett hitelbe rendelkezésére bocsátani.

A hitelszövetkezetek igazgatósági határozat, községek jogerős képviselőtestületi határozat alapján kérhetik a kiadást, míg az egyes gazdák-ból álló csoportok úgy részesülhetnek az előlegzésben ha legalább 20 mázsát 130—140 vékát kérnek, egymásért egyetemleges jótállást vállalnak és a kérelmezők hitelképességét a községi előjáróság hivatalosan igazolja.

Székelyudvarhelyt, 1904. szept. 14.

Az elnökség.

Az élelmi cikkek nagybani árai a budapesti központi vásárcsarnokban.

A Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezete jelentése a „Székely Udvarhely” számára 1904. szept. 16-ról.)

Mennél jobban közeledik az általános gyümölcs érés ideje, annál nehezebb a piacra kerülő selejtes áru részére megfelelő elhelyezést nyerni. Szép gyümölcs mindazonáltal simán talál vevőre. Szőlő változatlanul értékesül. A tojás piacon a külföldi kedvezőbb konjunkturák hatása alatt az árak emelkedettek. — Vaj továbbra is lanyha irányzatot követ.

Mai árak:

Huancemlék: marhalus 1.20-1.28 korona, helybeli borjúhús 1.12-1.20 korona, vidéki borjúhús 0.80-1.12 korona, sertésbőr 1.00-1.30 korona, szalonna friss 1.20-1.24 korona, szalonna, sózott 1.40-1.44 korona, szalonna, füstölt 1.44-1.52 korona, szalonna, olvasztani való 0.—0.—korona, hús 0.—0.—korona, sertészsír 0.—0.—korona, Birkahús 0.—0.—korona, Juh leszurva, bőr nélkül 0.—0.—korona. Füstöltbús (vidéki) kilogrammja 1.28-1.60 korona, hazai sonka 1.80-2.—korona, szalámi 4.—korona, nyári 1.40-1.60. Vaj: nyúl darabja 2.—2.60 korona, fogoly 0.60-0.70 korona, fűző 3.—3.20 korona, szalonna — korona darabonként. Vad-disznó 70-90 fillér, őz — korona, szarvas és dámszár 70-80 fillér kilogrammonként. Fenyvesmadár darabja — fillér. Őz 1.60-1.80 korona. Baromfi-félék: élő tyúk 2.40-3.—korona, rántani való csirke 1.20-1.40 korona, sülti való csirke 2.40-3.—korona, kacsa, sovány 2.—2.40 korona, hizott 3.40-4.20 korona, lud, hizott 10.—16korona, pulyka, sovány 0.—0.—korona, hizott 0.—korona páronként. Idei liba darabja 0.—0.—korona, idej kacsa darabja 0.—0.—korona. Vágott hizott liba 1.30-1.40 korona, vágott hizott kappan, kacsa és pulyka 1.30-1.40 korona kilogrammonként. Teavaj: (centrifugált) 1.90-2.10 korona, főzővaj 1.40-1.70 korona kilogrammonként. Töltött túró kilogrammja 16-22 fillér. Zsírtartalmú félék: Burgonya (vagonára) sárga 9.—10.—korona, rizsa 6.50-7.50 korona, fehér 8.—12.—korona száz méterházasánként. Hagyma 50 kl. zsákban zsákkal együtt 10-12 K mm. Makói érett 14-16 K. Sárga répa 0-0 K. Petrezselyem 0-0 K. Zeller 100 drb. —korona. Borsó — fillér. Közép 0.—0.—K. Zöld bab mm. —K. Zöld paprika 100 darab 0.—0.—K. Idei fejtes káposzta 100 drb korona. Kalarábé — K 100 darabonként. Torma — fillér darabonként. Paradicsom — korona. Gyümölcs-félék: Szőlő csemege kl. 28-36, borszőlő 16-22 f. Alma, válogatott, elsőrendű áru (aranyparmen, ranett, Jonathan, Török-bálint stb.) 18-24 korona, másodrendű alma 6-10 korona, harmadrendű apró áru 4-6 korona métermázsánként. Körte, elsőrendű 30-50 korona, másod. 12-20 K mm. Ringló befőzni való 0-0 K. Mogyoró — K. dió —korona métermázsánként. Aszalt szilva — korona. Szilvaiz: —korona métermázsánként. Földi eper 0.—0.—korona kilója. Sárga dinnye 100 drb — K. Görögdinnye 100 drb —korona. Őszi barack befőzni való —korona. Dénygyümölcs (gondosan átesonagolva, vidékre is ad rak-tárunk): Citrom 300-as 0.—0.—korona, 360-as —korona, narancs 160-as —korona, 200-as 0.—0.—korona, 300-as —korona, 360-as —korona, 360-as —korona, vérbélt 160-as —korona, 200-as —korona, 300-as —korona, 300-as —korona, mandarin 80-as —korona, 100-as —korona. Kosárúru — fillér kilogrammonként. Mész: pergetett akác 0.80-0.90 korona, hárs 0.—0.—korona. kilogrammonként, szártott gomba —korona kgkint. Msk (kék) — fillér kilónként. Sajtok: Romadour 25 és 50 dekás téglában 1.40-1.50 fillér, grói 1.40-0.—korona, juhsajt 0.—korona ementháli 0.—korona, trappista 1.60 korona kilogrammonként. Tojás: Bácskai 72-74 korona, erdélyi apróbb áru 68-70 korona ládánként (1440 drb.), apadt —korona. Meszes —korona.

Szerkesztőtől üzenetek.

Bn. A tudósítás későn érkezett. Korábban is jöhetett volna. De jobb későn, mint soha sem.
D. K. Szíves meghívását köszönjük. Azonban a kitűzött nap sehogyan sem alkalmas arra, hogy megjelenhessünk. Képviselőről gondoskodunk.
J. S. Györgyödltró. Az érdekes cikket megkaptuk és legközelebb közöljük. Részünkről is sajnáljuk, hogy nem találkozhattunk. A cikkeket kérjük és várjuk. A lap csupán tévedés folytán nem ment. Most megindítottuk.
K. Megérkezett Nemsokára sorát ejtjük. Rövid, napi eseményeket is kérnénk juttatni.

Nyilt-tér*

Felejthetetlen férjem elhunytá alkalmából mindazoknak, kik megjelenésük, vagy bármely uton részvétüket nyilvánították, fogadják úgy az én, mint családom nevében teljes köszönetünket.

Székelykoresztur, 1904. szept. 15.
Özv. id. Nagy Sándorné.

Igen alkalmas utazásoknál.

— Rövid használat után nélkülözhetetlen. —
— Egészségügyi hatóságok által megvizsgálva. —

fogtisztító-szer.

A fogak tisztántartásához csupán szájvizek nem elégségesek. A foghous mindíg ujjalag keletkező ártalmas anyagok eltávolítása csakis mechanikus tisztítással kapcsolatban egy frissítően és antiszeptikusan ható fogtisztító-szerrel sikerülhet, minőnek a „Kalodont” már, az összes kulturállamokban a legsikeresebb használatra bizonyult.

* Az e rovatban megjelenő közleményekért semmi felelősséget sem vállal a Szerk.

Apró hirdetések.

E rovatban minden szót 4 fillérért, vastagabb betűvel 8 fillérért közöl a kiadóhivatal.

Azonnal eladó igen jutányos áron kőből és téglából épült 3 szoba, konyha, külön udvarral, sütő-kemence, fatartó pincével. Cim a kiadóhivatalban.

Legolesőbb, legjobb divatlap

a „Budapesti Bazar”, mely tősgyökeres magyar ujságot a „SZÉKELY-UDVARHELY” előfizetői — különös kedvezmény gyanánt — negyedévre 1 K 50 fillér helyett 1 K 30 fillérért rendelhetik meg a „Székely-Udvarhely kiadóhivatalában. A „Budapesti Bazar” irányá mindenkor összpontosul e három szobán:
Izlés! — Takarékoság! — Munka!

Szakácsné tiszta jellemű, hűséges, ki főzésben és egyéb házi teendőkben teljesen jártas, 30 korona havi fizetéssel, állandó alkalmazást nyer. Belépés azonnal. Ajánlatok küldendők: **Fleischer M. és társa**, szalámi-gyár **Medgyes**.

Keresek megvételre, vagy haszonbérbe egy három vagy négy szobás házat. Értekezhetni: Árpád-utca 10.

Hölgyközönség figyelmébe.

Van szerencsém az igen tisztelt hölgyközönség szíves figyelmébe ajánlani, hogy Székelyudvarhelyt, Petőfi-utca 8. sz. alatti lakásomon **női szabászati és varróintézetet** nyitottam, a hol az egyszerűbb és a legelegánsabb kiállítású női ruhákat is mérsekelt árban készítem. Szíves pártolást kérve, vagyok tisztelettel: **Pál Lajosné**.

Szőlő a legjobb csemege fajokból **5 kiló 2 korona**; őszi barack — szép nagyok, befőzni való — **5 kiló 2 korona**. Nagyobb mennyiség vasuton gyorsárúként feladva. Megrendelhetők: **Papp Samu**, mű- és kereskedelmi kertész-nél **Arad**.

Erdő- és kaszáló eladás

Kisgalambfalván. Néhai Felszegi Dénes hagyatékát képező mintegy 25 hold bükk erdő és 6 hold kaszáló f. évi szept. hó 25-én, vasárnap délután **2 óraker Kisgalambfalva község-házánál** megtartandó nyilvános árverezésen a legeltesési jog fenntartásával örök árban eladatik. Kiküldési ár 3000 korona. Árverezési feltételek megtudhatók a nagy galambfalvi körjegyzőségi irodában.

A jó magyar

konyhák ételeit tárgyalja s világos és érthető példáival nélkülözhetővé teszi a tapasztaltabb — tehát okvetlen nagyobb áldozattal járó — szakácsné segédkezését Székula Teréz „Szegedi új Szakácskönyve”, melyben az étek leírása több, mint egyezer szám alatt van ismertetve. A jó ételeknek olcsón való előállítására tanítja a magyar gazdasszonyokat. Magában foglalja ezen kívül a legkíméletesebb **sütemények, befőttek** készítését s a konyhaművészet minden ágában pontos utasításokat ad. A 436 oldal terjedelmű, kemény táblába kötött könyv ára pedig csupán **3 korona** s kapható **Betegh Pál** könyvkereskedésében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 15-ik szám alatt.

4053 - 904. tkvi. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy az erdélyrészi magyar jelzőlog hitelbank végrehajtónak Szébeni Antal végrehajtást szenvedő elleni 317 K 88 fillér tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében, a székelyudvarhelyi 1415. sz. tkjvben A + 609/1 hr. sz. ingatlanra 19 K, az A + 712 hr. sz. ingatlanra 2688 K kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1904. évi október hó 15-ik napján délelőtt 9 óraker** a kir. tkvi hatóságnál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát készben, vagy óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni.

A kir. törvényszék, mint tkvi hatóságtól. Székelyudvarhely, 1904. évi június hó 29-én.
DR VOITH, kir. trvszki egyes bíró.

Megrendeléseknél kérjük lapunkra hivatkozni!

Faeladás.

Felsőboldogasszonyfalva közbirtokosság tulajdonát képező s a 17 falu havasain levő 50 ktr. hold területén a megégett és heverő fenyőfák **1904. évi október hó 2-án d. e. 8 óraker** Felsőboldogasszonyfalva község-házánál nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek eladatik.

A kikiáltási ár 2200 koronában állapított meg Vevő a vételért azonnal fizetni köteles. Felsőboldogasszonyfalva, 1904. szept. 15.

Biró Ferenc, elnök.

Bakk József, bírt. jegyző.

Betegh Pál

könyv-, papir-, író- és rajzszekereskedésében (Székelyudvarhelyt Kossuth-utca 15.) tulhalmozott raktár miatt kaphatók:

Mélyen leszállított árak!

Mélyen leszállított árak!

ZMLÉK-ALBUMOK fényképekhez és levelező-lapokhoz legolesőbb árban.
GYXRMXKXKNQX remek képes- és mesékönyvek leszállított áron.
HELYI ÉS MŰVÉSZI LEVELEZŐ-LAPOX dus választékban.
HEGEDŰX, okarinák, hegeduvonók, hurok és más fűszerelések elsőrendű gyárakból.
ZINAI DISZ- és kézi legyezők változatos kiállításban.
ÉNYK-ÉS IMAKÖNYVXK különböző választékekhez hívek számára.
IFJUSÁGI IRATOK a legjelesebb írótól nagy választékban.
PALLAS NAGY LEXIKONA — tíz első kötete — mélyen leszállított árban.
DERZSI ÉLET-KÖNYVE, mint állandó házi-orvos. — Legbiztosabb gyógymód, mely szerint az eddig gyógyíthatatlan betegségek is házilag feltűntül és ingyenesen gyógyíthatók. Elsőrendű orvos véleményére az EMKE, népkönyvtárai számára 100 példányt elfogadott. Bolti ára 3 K, most csak 2 korona.
A „KEGYELET OSZLOPA”. Irta Bod Károly. — Tizenegy halotti ima, kilenc temetési beszéd különböző alkalmakra. Bolti ára 2 K 20 fillér, most 1 K 60 fillér.
PÁLFI LAJOS: „Okszerü méhészet kézikönyve kérdések és feleletekben.” — Szöveg közé nyomtatott ábrákkal; ára 1 korona.

DEMETER DÉNES: „Konfirmációi Em-lék”, diszes képekkel. Az unitárius egyház Képviselő Tanácsának ajánlásával, ára füve 60 fillér, kötve 80 fillér.
TARCSAFALVI ALBERT: „Tört sugarak” és „Székely hangok”. „Mély érzésű versek. Megérdemlik, hogy mennél többen megismerkedjenek velük” — mondja Benedek Elek. — Bolti ár 2 K 40 fillér, most 1 korona.
FELIX: „Buddhista Kátó”. Regény egy kötetben. Bolti ára 3 K, most 1 korona.
„UJ VERSEK”. Zempléni Árpád újabb költeményei. Negyedik kiadás, ára 1 K.
PÉTERFI TAMÁS tősgyökeres székely írók, az újabb kor egyik kedvelt írója: „Székelyföldről”, „Fenyőváry Ibolyka” és „Paraszt dráma” című beszélyei, regéi, góbságai és eredeti székely regényeinek leszállított ára 1-1 K.
NÉMETH SÁNDOR: „Keresztén Erkölcs-tan kérdések és feleletekben”. Az udvarhelyi ev. ref. egyházmegye elfogadott tankönyve, ára kötve 30 fillér.
TOLLKÉSEK a legkülönbözőbb kivitelben.
PÉNZTÁRCÁK, női finom bőr kiegészítők, pénzes erszények, divatos óra- és nyakláncok, zsebtűkrök nagy kártára.
TÁRCANAPTÁRAK legfinomabb bőrkötésben mesés olcsó árakban.
SZIVAR- és SZIVARKATÁRCÁK, dohány-szelencék és tárcák, bőr- és ujezűstből leszállított árak mellett, legnagyobb választékban.

Ajándék könyvek legdusabb raktára!

4577—904. tkvi szám.

Árverési hirdetmény és feltételek.

A baróthi takarékpénztár végrehajtónak Szolga Albert és Szolga János oklándi lakosok végrehajtást szenvedettek elleni végrehajtásos ügyében Szolga József kérelmére ennek javára 120 K és járulékaiból még fennálló, a baróthi takarékpénztár javára 126 K tőke, ennek 1903. évi március hó 18-ik napjától járó 8 százalékos kamatai 8 K 83 fillér óvási, $\frac{1}{3}$ százalékos váltó-díj 75 K 60 fillér per és végrehajtási már megállapított valamint jelenlegi 10 K és a még felmerülő költségeknek, valamint a már csatlakozott kimondott székelyudvarhelyi zálogkölesön intézetnek 110 K s jár. iránti tőkekövetelések behajtása végett az 1881. évi 60. t.-c. 144. §. alapján és a 146. §., 156. §., 176. § értelmében a székelyudvarhelyi kir. törvényszéknek, oklándi kir. bíróságnak területén fekvő az oklándi 680. számú tjkvben A \dagger alatt felvett egész ingatlanokra és pedig a 680. sz. tjkvben A \dagger 816|2, 817 $\frac{1}{2}$ hr. sz. szántóra 30 K, 1962 $\frac{1}{2}$, 1963 $\frac{1}{2}$ hr. sz. szántóra 1 K, 3225 hr. sz. kaszálóra 7 K, 3320|1 hr. sz. szántóra 3 K, 3337|2 hr. sz. szántóra 8 K, 5143|2, 5144|2 hr. sz. kaszálóra 15 K, 3380|1, hr. sz. szántóra 1 K, 3611|1, hr. sz. kaszálóra 6 K, 4478, 4479 hr. sz. szántóra, kaszálóra 17 K, 5207 hr. sz. kaszálóra 7 K, 5497 hr. sz. erdőre 1 K, 5698 $\frac{2}{3}$, hr. sz. szántóra 1 K, 5699 $\frac{1}{3}$, hr. sz. szántóra 2 K, 5757 $\frac{1}{2}$ hr. sz. szántóra 8 K, 5855 $\frac{1}{2}$, 5856 $\frac{1}{2}$, hr. sz. kaszálóra 8 K, továbbá az oklándi 574. sz. tjkvben A \dagger 151|1, 151|2, 152|1 hr. sz. alatti ház, faház és közös kertre 663 koronában ezen megállapított kikiáltási árban az 5455—903. tkvi számú árverési hirdetményvel már elrendelt árverés megtartására újabb batárnap **1904. évi október 7. napjának d. e. 9 órája** a kir. járásbírói hatóság mint telekkönyvi hatóság helyiségébe tüzetik ki.

2. Ezen árverésen a fenn körülírt ingatlanok a kikiáltási árban alól is el fognak adani.

3. Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-c. 42. §. ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 §. ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-c. 170. §. a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

4. Vevő köteles a vételért 3 egyenlő részletben és pedig az első az árverés napjától számítandó 30, a másodikat 60, a harmadikat 90 nap alatt minden egyes vételári részlet után az árverés napjától számítandó 5 százalékos kamatokkal együtt az 1881. 12—6. kelt 39425. I. M. sz. rendeletben előírt módon a székelyudvarhelyi kir. adóhivatalnál lefizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni.

Kir. járásbírói hatóság.
Oklándon, 1904. szept. 1.

Gidófalvy, kir. aljbíró.

Rugyanta-bélyegzők
Megrendeléseknél kérjük lapunkra hivatkozni!
kaphatók és — pontos kivitelért felelőség mellett — megrendelhetők: Betegh Pál könyv- és papirkereskedésében Székelyudvarhelyt.

3734—904. tkvi szám.

Árverési hirdetmény kivonat.

A székelykeresztúri kir. járásbírói hatóság, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Albina végrehajtónak Kimpian János végrehajtást szenvedő elleni 286 K tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a székelyudvarhelyi kir. törvényszék (a székelykeresztúri kir. járásbírói hatóság) területén levő az oláhhegykúti 77. számú telekjegyzőkönyvben foglalt 75, 77, 243, 543|2, 854, 1079, 1101|4, 1102|4 hr. sz. alatti ingatlanokra egy tömegben 400 K kikiáltási árban, a 78. számú telekjegyzőkönyvben foglalt 170, 322, 372, 434, 527, 903, 926, 927, 980, 981, 1131, 1219, 1222, 1224 hr. sz. a. ingatlanra egy tömegben 361 K kikiáltási árban és a 149. számú telekjegyzőkönyvben foglalt 156, 159, 866. hr. sz. alatti ingatlanokból Kimpian Juonnak

B. 24. t. a. jutalékára 2 K ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1904. évi október hó 13. napján délelőtti 9 órakor** Oláhhegykút községében tartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási árban alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát készpénzben, vagy az 1881. 60. t.-c. 42. §. ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §. ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. 60. t.-c. 170. §. a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. bíróság, mint tkvi hatóság.
Székelykeresztúr, 1904. július 29.

VERESS, kir. aljbíró.

Fűszer-, porcellán- és üvegkereskedés!

Csodálatos olcsó a Borhegyi borviz!

— Üvegenként csak 6 fillér. —

Ezen természetes ásványvizet kítő eredményével használják: hurutos bántalmakban, idült hörghurutban, a gümőkór lerakódásának első stádiumában, a gyomor rendellenes működésében, a májműködés és epekészítés rendelleniségeiben, az epekővek eltávolítását szembetűnően könnyíti, a bélhurut minden nevéiben, a nyálkás aranyérben, hasszervi dugulásokban, huygkő képződéseiben, mézes huygárban, görvély- és mirigydagokban, angolkóros csontlágúulás- és sorvadásokban. — A legkittünőbb üdítő ital, borral vegyítve páratlan! — Hetenkint háromszor friss töltés! — Raktár SZENTPÉTERY GERGELYNÉL, Székelyudvarhelyt

Kérem a cégre ügyelni!

Kászoni Főut vize 12 fillér!

Baross forrás borvize 8 fillér!

— Kérje mindenütt a magyar gyártmányu Müller-féle (minden fajtájú) tentát, tust, peccésviaszot és aquarell festéket.

Hirdetmény.

Rava község előjárósága közhírré teszi, hogy Rava község mint erkölcsi testület tulajdonát képező s a csöbi erdőben levő 110 szinöl és 114 öl agfa 1460 korona kikiáltási ár mellett **f. évi szept. hó 18-án d. e. 10 órakor** a helyszínén el fog árvereztetni.

Az árverési feltételek Rava község házában megtekinthetők.

Rava, 1904 szept. 8.

Molnár János,
körjegyző.Kecskés Izsák,
bíró.

Mindenütt, minden gyógyszerárban kapható. Otthon, valamint utazás alkalmával nélkülözhetetlen szer a

Thierry gyógyszerész balzsama

mindenütt ismeretes, mindenhol elismerték.

Rossz emésztésnél és ennek mellékjelenségeinél a leghatásosabb, mint főlbfőgés, gyomorgöres, étvágytalanság, katarhus, gyuladások, gyengeség, fölfúvódás stb.

Göres- és fájdalomesillapító, köhögést megszüntet, nyálkaoldó és tisztító.

Legkisebb postaküld. 12 kis vagy 6 nagy üveg 5 korona költségmentesen, 60 kis vagy 30 nagy üveg 15 korona költségmentesen.

A raktárak kicsinyben 1 kis-üveget 30 fillérért, duplaüveget 60 fillérért árusítanak.

Tessék az egyedüli és egyetlen törvényesen védett zöld apácavédjegyre „Ich dien” ügyelni. Egyedül valódi. — Ezen védjegy utánzása és forgalombahozatala, valamint más törvényesen meg nem engedett, ismételés nem megengedve s az ily forgalomba nem hozható balzsamvédjegy törvényesen üldözöttetik.

Thierry A. gyógyszerész Centifoliakenőcse

Schutzengel-Apothek

des A. THIERRY in PREGRADA

fájdalomesillapító, puhító feloldó, huzó, gyógyító stb. — 3.0 korona franko. A raktárakban kicsinyben 1.20 korona tégelyenkint.

Központi raktár Budapesten Török J. gyógytára, dr. Egger Leo gyógytára, Vértes gyógy-szertár Lugos. Közvetlen megrendelések így címzendők:

Schutzengel-Apothek des A. Thierry in Pregrada bei Rohits-Sauerbrunn.

Ha az összeg előre beküldetik, úgy a küldemény egy nappal előbb érkezhetik meg, mint utánvétellel és elesnek az utánvételi költségek, azért ajánlatos az összeget azonnal küldeni és a postautalvány szelvényén megtenni a rendelést és pontos címet írni.

Antracén írótenta

legjobb és állandóan friss minőségben gyári áron a „Székely-Udvarhely” kikiáltásában (Betegh Pál könyv-, papir-, író- és rajzszerszerekkereskedésében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 15. szám alatt kapható) Ezen kítőtenta a tollból könnyen sötétkéken folyik, csakhamar megfektetik és a tollat nem rontja. Rendes írás és másoláshoz egyformán kiválóan használható! Ismét eladóknak rendkívüli kedvezmény.

Schicht-szappan

„szarvas”

vagy

„kulcs”

Jeggyel

legjobb, legkiválóbb s ennél fogva legolcsóbb szappan. — Minden káros alkatrésztől mentes.

Mindenütt kapható!

!!! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht” névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva. !!!

BOR Jó és olcsó asztali csemege és gyógyborok literenkint 28 krtól 1 frt 40 krig **Fernengel Gyula** bor nagykereskedésében kaphatók. 5 literen felüli vételnél külön kedvezményes árak.

Benedek, Nagy és Konrád

első székely cipőraktára Székelyudvarhely, Kossuth-u.

Dus választék csinos és tartós **cipőkben!**

Mérték utáni megrendelések pontos kivitele. Fredin cipőkenőcs kapható. Egy doboz 60 fillér.

Petőfi összes költeményei 1 és 2 koronás díszkötésekben, **Magyar és Olcsó Könyvtár** sorozatai; óvodás és iskolai táskák nagy választékban **Betegh Pál** könyvkereskedésében Kossuth utca 15. sz. alatt kaphatók.

Őszi trágázáshoz

Thomas-salakliszt

csillag védjegy Stern-Marko jeggyel

helyesen alkalmazva, minden növénynek a legjobb és legolcsóbb foszforosavos műtrágyája. — Kívánatra szakmunkákkal és árajánlattal készségesen szolgál

Kalmár Vilmos

Budapest, VI., Teréz-körút 3., a Thomasphosphatfabriken G. m. b. H., Berlin, magyarországi vezérképviselője. Óvakodjunk a hamisításoktól és figyeljünk a védjegyre! Minden zsák ólomzárallal s tartalomjelzéssel van ellátva!

5.490—904. tlkvi szám.

Hirdetmény.

Ábrahámfalva község Árvátfalva II. rész 17 falu havasának arányosítási ügyében a telekkönyvi átalakítás befejeztetvén, erre nézve az 1892. évi XXIX. t.-cz. értelmében a tényleges birtoklás tulajdonjogának telekjegyzőkönyvekbe való bejegyzése és a telekjegyzőkönyvi bejegyzések teljesítése iránti eljárás befejeztetvén, az azzal a felszólítással tétetik közzé:

1. hogy mindazok, kik az 1886. évi 29. t.-c. 15. és 17. §-ai alapján — ideértve e §-oknak az 1899. évi XXXVIII. t.-c. 5. és 6. §-ában és az 1891. évi XVI. t.-c. 15. §-a a) pontjában foglalt kiegészítést is, valamint az 1899. évi XXXVIII. t.-c. 7. §-a és az 1891. évi XVI. t.-c. 15. §. b) pontja alapján eszközölt bejegyzések vagy az 1886. évi XXIX. t.-c. 22. §-a alapján történt törlések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törlési keresetüket 6 hónap alatt vagyis **1905. évi március hó 1-ig** bezárólag e tlkvi hatósághoz nyujtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után indított törlési kereset, annak a harmadik személynek, a ki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;

2., hogy mindazok, a kik az 1886. évi 29. t.-c. 16. és 18. §-ainak eseteiben, ideértve az utóbbi §-nak az 1899. évi XXXVIII. t.-c. 5. és 6. §-ában foglalt kiegészítéseit is s a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat 6 hónap alatt vagyis **1905. évi április hó 15 ig** bezárólag e telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő letelte után ellenmondások többé figyelembe vételni nem fognak.

3. hogy mindazok, a kik az 1. és 2. pontjaiban körülírt eseteken kívül az eljárás és az annak folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogaitak bármily irányban sértve vélik — ideértve azokat, a kik a tulajdonjog arányának az 1899. évi XXXVIII. t.-c. 16.

§-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják, e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a tlkvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis **1905. évi március hó 1-ig** bezárólag nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmúltá után az említett bejegyzéseket csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a felek, a kik a kiküldöttnek eredeti ckiiratokat adtak át, hogy a mennyiben ezekhez egyszersmint másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyujtanak, az eredetieket a tlkvi hatóságnál átvehetik.

A kir. törvényszék, mint tlkvi hatóság. Székelyudvarhely, 1904. aug. hó 28-án.

DR VOITH, kir. törv. sz. egyes bír.

Brázay-féle sósorszesz

Ha naponta BRÁZAY-féle sósorszeszszel öblögetjük a torkunkat, elejét vesszük a meghűléstől eredő torokhájnak.

Méregmentes.

„Fuchsol“
„Fuchsol“
„Fuchsol“

kipusztítja az összes rágóállatokat és pedig: **patkányokat, házi- és mezei egereket**, emberekre és házi állatokra való veszély nélkül.
kipusztítja az összes **férgereket**, u. m. **poloskát, bolhát, svábbogarakat, molyt** stb. a fajzattal együtt.
nem általános szer, hanem minden állatnem részére **külö** szer létezik.

Kapható vidéki városokban, gyógyszerészeknél, fűszerkereskedőknél és

Ujházy Árpád és társai
vegyészeti labororiumában Pozsonyban.

Egyedüli elárusító Székelyudvarhely város és vidéke részére: **Solymossy János** ur gyógyszerháza Székelyudvarhelyt.

Névjegyek, eljegyzési- és esküvői kártyák, meghívók, valamint mindenféle nyomtatványok a legjutányosabb áron és gyorsan készülnek

Beleg Pál
könyvnyomdájában Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 15. sz.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
Budapest, Váci-körút 63.

Által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcséplőgépek, szalmakazalozók, járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák, **szorvetőgépek, Planet jr. kapálók,** szecskavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, darálók, őrlőmalmok, egyetemes acél-ekék, 2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Olcsó

csemege szőlő

kapható
Szél Géza üzletében
Székelykeresztúrt.
Egy kosár bérmentve 2 K 60 fillér.

Új asztalos-műhely!

Van szerencsém a városi és vidéki nagyrődemű közönség szives tudomására adni, hogy a helybeli piacon **Kossuth utca 40. házszám** alatt, boldogult édes atyám, néhai Gyarmathy Károly-féle műhely helyiségében

egy új asztalos-műhelyt

nyitottam.

Budapesten és külföldön hosszú éveken át szerzett sokoldalú tapasztalataim azon kellemes helyzetbe juttattak, hogy épület munkákat, valamint butorokat, ugyisint teljes nappali, ebédlő- és hálószoba berendezéseket a legújabb rajzok és minták szerint, csinos és tartós kivitelben, felelőség mellett előállíthassak. — Javításokat is jótállás mellett eszközök.

Jelszavam: **jutányos ár és pontos kiszolgálás!**
Szíves pártfogásukat kérve, vagyok

teljes tisztelettel:
Gyarmathy István,
épület- és butor-asztalos.

Egy javított fedeles kocsi

teljesen jó állapotban eladó **Dávid Gergely** kovácsmesternél Székelyudvarhelyt, Petőfi-utca 26. sz. — felelőség és jótállás mellett. Olcsó kocsikat becsérel s készít újakat és elvállal mindennemű javítást a legjutányosabb árárt.

Mint gyógyviz csodáhatasu.

Kászoni Főkut.

Természetes gyógy borviz!

Kizárólagos főraktár Udvarhelyvármegye egész területére: **szentpétery Gergely** fűszer-, üveg-, porcellán- és díszműtáru kereskedésében Székelyudvarhelyt, Deák-tér 15 szám alatt. — Üvegenkénti ára 12 fillér.

Mindig friss szállítmány.

Cimbalom iskola

öntanulásra.

Minden cimbalom kedvelő megtanulhat magányosan tanító nélkül cimbalmozni a **Kovács-féle** legújabb cimbalomiskolájából. Az iskola tartalma: 10 lecke, 10 rajzzal, 50 legújabb magyar nótával. Az iskola ára 10 korona Kapható: **Kovács János** okl. cimbalomtanárnál Budapest, VII. Erzsébet-körút 5. sz.

2221—904. szb. szám.

Árverési hirdetés.

Kápolnás Oláhfalva község tulajdonát képező „Homoród” gyógyfürdő **1. évi október hó 5-én d. e. 10 órakor** a fürdőn megtartandó nyilvános árverésen 1905. évi június 1-től egymás után következő 3 évre, tehát 1907. év szept. 1-ig hasznosbérbe fog adatni

Évi hasznosbér összeg kikiáltási ára 8800 korona.

Az árverés szóval, vagy írásbeli ajánlattal történhetik, azonban köteles árverező fél a kikiáltási ár 10 százalékát mint bántalpenzt alólírt főszolgabíró kezéhez letenni, vagy írásbeli ajánlatához mellékelni s szóval vagy írásban kijelenteni, hogy az árverési feltételeket ismeri s azokat kötelezőleg elfogadja.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

A részletes feltételek alólírt főszolgabírónál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A fürdő hosszabb időre (25--50 évre) is bérbe adatik, ez esetben azonban a bérleti feltételek külön egyezkedés tárgyát fogják képezni.

A tulajdonos község a fürdőt esetleg örökáron is eladja.

Bővebb értesítés alulírt főszolgabíróról nyerhető.

Székelyudvarhelyt, 1904. szeptember 9-én.
Dr. DEMETER LŐRINCZ,
főszolgabíró.

Tessék elolvasni! Elolvasatlanul le nem tenni s tovább ajánlani!

Székelyudvarhelyt a Fő-piactéren kiadók az alábbiak:

Iroda, vagy raktárnak való szoba; pincék, gabona-elárusító hely hámbárakkal; nyílt bazárnak átalakítható hely; fényképezésnek, terve szerint átalakítható helyiségek!

- Két udvari lakás.** — kivánság szerint újból átalakítandó — mely áll 2—2 szoba, konyha, kamara, pince és egyéb hozzátartozandókkal — a földszinten.
- Egy szép nagy világos szoba** konyhával — földszint az udvaron.
- Egy udvari szoba** magános lakónak, iroda helyiségnek, raktárnak, vagy szobának műhelyül **azonnal kiadó.** — A 2. és 3. pont alattiak **azonnal el is foglaltak** a tők, míg a többiek — megfelelő átalakítás után — **Szent-Mihály napkor: szept. 29-én.** A ház a város legforgalmasabb helyén van s azért a lakások különösen alkalmasok azoknak, kiknek érdekük, hogy a főpiacon legyenek s a kapu elé kirakatokat tehesse nek. Ezen helyiségek csakis csendes foglalkozásu, gyermektelen családoknak, vagy magánosoknak adhatók ki!
- Raktárnak** — gabonának vagy bárminek — 3 nagy száraz, szellős pince-helyiség, azonnal kiadó és átadható!
- Gabona-kimérő** és elárusító hely (kimérő hámbárakkal), kiesnyiben való elárusításhoz kiválóan alkalmas és nagyforgalmu hely.
- Nyílt bazárnak** — meggyezés szerint átalakítható — kapható!

7. Önálló lakás külön udvarral és kerttel, konyha, kerti-fészetnek különösen alkalmas, kútjával és bővízü kútjával. Vidékről beköltözni akaró gazdálkodónak nagy udvarral. Fekereskedőnek, aki a helypiacon vásárol be deszkát, fát és a helybeli iparosok stb.-nek el-árusítja, kiválóan alkalmas, mert szemben van a fő-piaccal, a jó karba helyezett Gábor-utcában. Egy nagy és két kisebb szoba, kamara, egy igen nagy, valame-lyes műhelynek alkalmas nagy világos, szellős pince-lakással; egy kisebb pince és egy földi pincével, istálló, szekérszín, nyílt és zárt sütő, sertés és csukol stb.-vel felszerelve **azonnal vagy Szent-mihály naptól 3, vagy 6 évre kiadó** s azonnal elfogálható.

Értekezhetni írásban vagy szóval a tulajdonosnál: **nagysolymosi**

KONCZ ÁRMİN

gyógyszerész

az irodájában Székelyudvarhelyt.

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

Alapítattott: 1865. 0 0 0 0 női- és férfi divatruháza Székelyudvarhelyt, Batthyány-tér 4-ik szám. 0 0 0 0 Alapítattott: 1865.

Legolcsóbb bevásárlási forrás! Gyors és pontos kiszolgálás!

Üzletemet az eddigi helyiség jobb szárnyába helyeztem át!

Együttal a n. é. közönség igényeinek megfelelőleg tetemesen megnagyobbítottam és dusan felszereltem mindennemű női- és férfi divatruhával.

Férfi- és iskolai fiugyermek kész öltönyökben nagy választék, legolcsóbb árak!

Tavaszi és nyári divateikkek d u s raktára. o o o

Férfi- és női ruhák teljes elkészítettése elsőrendű műtermekben! o o o

Menyasszonyi ö kelengyék nagy választékban! o

Allandó nagy választék bluz- és ruha selymekben féláron is alul!

Legnagyobb o raktár férfi és fiu ruháknak való posztókban, páratlan olcsó árakban, kiváló minőségekben! o o

Férfi és fiu készruhákat áruháza. Ezen ágban a legvégsőig menő olcsó árakat biztosítom, miért is különösen bátor vagyok az elősoroltakra fölhipni a közfigyelmet!

Férfi, női és gyermek cipők kiváló minőségben, versenyen kívüli árakban! o o

Csinos női- és férfi sport, tenis és torna-cipők d u s választékban.

Illatszerek, szappanok, ruha- és hajkefék! o o

Uti bőröndök és kézi-táskák. o o

Nyomatott a kiadó- és laptulajdonos Betegh Pál könyvnyomdájában Székelyudvarhelyt 1904

Tize

S

UDV

ELŐFIZI

évre 2 K

papok, g

K. Tan

Telefon

Szerkes

M. kir. po

Pár

Ip

letek m

de az

még ig

leteinek

hazai i

M

üzem v

ban c

és szö

2.242

Hazánk

szöve-i

munká

mal. —

Ausztri

ipararu

évben

adóztu

E

zánkba

fel leg

iránt n

zékkel

volna

alapítá

mig a

piac bi

H

remény

tük, h

fejleszt

lódttun

A

a kezd

életre

ma má

önálló

inast, a

keresh

Ez

gazdas

munka

porodá

a mun

Az

fokozó

munká

kölcsét

tudó. é

csügge

kivánd

N

A

tétováz

nincs i

A

kell m

lön nő

Ál

ségekn